

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Jild 3, Son 12/2

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/2 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодири Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамият.

Тахририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

<i>Axmedov Oybek Saparbaevich</i> ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА СОЛИҚ-БОЖХОНА ТЕРМИНОЛОГИЯСИДА АНТОНИМИЯ ҲОДИСАНИНГ ЎРНИ.....	10-18
<i>Нематова Мафтуна</i> ЛАКУНА И ТИПОЛОГИЯ ЛАКУН	19-24
<i>Hamroyeva Shahlo Mirdjonovna, Matyakubova Noila Shakirjonovna</i> MOSLASHTIRISH JARAYONIDA O'ZBEK VA INGLIZ TILIDAGI SODDA GAPLARNING SINTAKTIK TAHLILI.....	25-32
<i>Jo'rayeva Nilufar Sobirjon qizi</i> "SMILE" VA "TABASSUM" TUSHUNCHALARINING LINGVISTIK IFODASI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	33-38
<i>Sidiknazarova Zulfiya Mirsharapovna</i> BADIY TARJIMA TAHLILINING NAZARIY ASOSLARI	39-43
<i>Jumanova Shahnoza Ikromjonovna</i> IJTIMOIY – PSIXOLOGIK MOTIVNI ANGLATISHDA PEYZAJNING O'RNI	44-50
<i>Achilov Oybek Rustamovich</i> ILGAR SURISH VOSITALARINING BADIY ASAR SARLAVHASIDA TASNIFLANISHI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	51-57
<i>Axmedova Madinabonu Maxmudjonovna</i> XALQ NASRI JANRLARINING O'ZARO MUNOSABATLARI	58-62
<i>Isroilova Manzura Jamolovna</i> FRANSUZ KOMPARATIV FRAZELOGIZMLARINING USLUBIY XUSUSIYATLARI	63-68
<i>Кенжабоев Шокир Абдулхалимович</i> ОСОБОЕ МЕСТО В ИЗУЧЕНИИ И РАЗВИТИИ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ШКОЛАХ УЗБЕКИСТАНА	69-74
<i>Fayziyev Bahodir Baxshullayevich</i> J. K. ROULINGNING "GARRI POTTER VA AFSONAVIY TOSH" ASARIDAGI TO'QIMA NOMLAR VA REALIYALAR HAMDA ULARNING RUS VA O'ZBEK TILLARIGA TARJIMASI	75-79
<i>Mamatqulova Shoxsanam Isroil qizi</i> OLAMNING O'ZBEK LISONIY TASVIRIDA "FIDOIYLIK" KATEGORIYASI	80-84
<i>Тухтаева Фариди Исматуллаевна</i> ИССЛЕДОВАНИЕ СТЕРЕОТИПОВ РОМАНАХ ПЕРЛ БАК	85-90
<i>Radjabova Dildora Raximovna</i> PIRIMQUL QODIROVNING "YULDUZLI TUNLAR" ASARI INGLIZCHA TARJIMASIDA BOBUR PSIXOLOGIYASI	91-96
<i>Mansurova Shohista Ismailovna</i> BADIY TARJIMANING MAQSADI, VAZIFALARI VA TARJIMA METODLARI	97-102
<i>Ermatov Ixtiyor</i> SIRDARYO VILOYATI TOPONIMLARI.....	103-108

<i>Axmedjanova Farida Djavairovna</i> GRAMMAR INSTRUCTION IN COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING	109-114
<i>Saitov Suxrob Djumaydillayevich</i> ARTISTIC INTERPRETATION AND RESOLUTION OF HUMAN TRAGEDIES IN THE STORY	115-119
<i>Тўрабоева Ҳакима Усмонжон қизи</i> ФИРДАВСИЙ ДАҲОСИГА МЕҲР	120-124
<i>Toshpo'latova Xusniya Matayusub qizi, Normamatov Farrux Komiljon o'g'li</i> INGLIZ REKLAMA SHIORLARI TARJIMASI JARAYONIDA SHAKL VA MA'NO MUVOFIQLIGI	125-129
<i>Абдуманнонов Хожиақбар Акмалжон угли</i> ОСВЕЩЕНИЕ ФРАЗЕОЛОГИИ В СВЕТЕ НАУЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (краткий обзор на примере учебных пособий и словарей узбекского языка).....	130-136
<i>Абдуллаева Раъно Хикматовна</i> РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ КОНЦЕПТА «ДРУГ/ДРУЖБА» В РУССКОЙ И УЗБЕКСКОЙ ПОСЛОВИЧНОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	137-144
<i>Hamidova Sayyora Nurmatovna</i> TILSHUNOSLIKNI MENTALINGVISTIK BOSQICHIDA KOGNITIV TADQIQOTLAR.....	145-151
<i>Rustamova Dilrabohon</i> ATAMALAR LUG'ATINING UMUMIY VA FARQLI TOMONLARI	152-157
<i>Khazratqulova Ozoda Abduganiyevna</i> EXPRESSION OF THE CONCEPT OF FORGIVENESS IN LEXICOGRAPHIC SOURCES AND ARTISTIC LITERATURE	158-162
<i>Farmonov Nurbek Pulatovich</i> WEB OF SCIENCE MA'LUMOTLAR TIZIMIDAN FOYDALANISH	163-169
<i>Xojjiyeva Oynisa Shabonovna</i> ALISHER NAVOIY ASARLARIDA TURKIY XALQLAR MAQOLLARINING AKS ETISHI	170-176
<i>Norqobilov Sanjar Rahmat ugli</i> COMPARING COMPUTATIONAL LINGUISTICS APPROACHES ACROSS LANGUAGES	177-182
<i>Mamarasulova Iroda Jumanovna, Xojimetov Sa'dulla Jumanazarovich</i> ANGLIYA UYG'ONISH DAVRI ADABIYOTI	183-190
<i>Ho'jamqulov Anvar Jozilovich</i> OMON MUXTOR ROMANLARIDA POETIK USLUB QIRRALARI.....	191-196
12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Кутыбаева Елизавета Дуйсенбаевна, Аманязова Света Байниязовна</i> ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	197-203
<i>Мирзаабдуллаева Матлуба Рустамовна</i> СУВДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ ВА СУВ ИСТЕЪМОЛЧИСИ ТУШУНЧАЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АҲАМИЯТИ ХУСУСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР	204-209
<i>Toshkanov Nurbek Bahriddinovich</i> BILIMLAR IQTISODIYOTI VA INTELLEKTUAL MULK: TIJORATLASHTIRISHNING BA'ZI HUQUQIY JIHATLARI VA MUAMMOLARI	210-216

Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li
ATOM ENERGIYASINI JOYLASHTIRISHNING XALQARO EKOLOGIK TALABLARI217-223

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna
OLIY TA'LIM MUASSALARIDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI224-228

Sadullayeva Shahlo Azimbayevna, Parmankulov Farxodjon Nurali o'g'li
TYUTORLAR ISH JARAYONIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI
TATBIQ ETISH METODIKASI229-233

Pirimova Nargiza Adilovna
SPORT-TAYYORGARLIK MASHG'ULOTLARIDA BALANDLIKKA SAKROVCHI QIZLARNING
O'QUV-MASHG'ULOT JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH234-239

Tangirqulov Elmurod Aliyarovich
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA ATROF-MUHITNI ASRASH ORQALI EKOLOGIK
TARBIYA BERISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS
XUSUSIYATLARI VA "YASHIL MAKON" MODULLARI240-244

Xayrov Rasim Zolimxon o'g'li
BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARINING KASBIY-METODIK TAYYORGARLIGINI
TAKOMILLASHTIRISHDA TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING QO'LLANILISHI245-258

Ahmadjonova Odina Anvarjon qizi
ZAMONAVIY TA'LIM MUHITIDA INGLIZ TILI DARSLARIDA STEAM TA'LIM
TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI: STEAM KOMPETENSIYALAR
TUSHUNCHASI259-265

Valieva Xolida
AJDODLAR MEROSI - INSONIYAT BOYLIGI266-271

Djumayeva Dildora Isroilovna
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTRISHNING
PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI272-277

Davlatova Nilufar Vosiljonovna
TA'LIM-ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASINI KUCHAYTIRISHDA ZAMONAVIY TA'LIMNING
O'RNI VA MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARI278-285

Mamaraimova Zebo Shafokatovna
YUQORI SINIF O'QUVCHILARINI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK
TAMOYILLARI286-290

Turayev Yolqin Sherzod o'g'li
KATTA MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARDA DALILY ASOSLASH KO'NIKMASINI
SHAKLLANTIRISH YO'LLARI291-295

Abdurasulova Shoirra Kushakovna
BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLILIGINI
INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA RIVOJLANTIRISH296-305

Sottarov Abduvali Umirqulovich
UMUMIY FIZIKA KURSINI O'QITISHDA NANOTEXNOLOGIYA FAN VA TEXNIKA SOHASI
SIFATIDA306-310

<i>Xushnazarova Ma'mura Nodirovna</i> VOLONTYORLIK FAOLIYATINIG IJTIMOIIY-PEDAGOGIK MUAMMOLARI	311-315
<i>Xushvaqtov Umar Norqobilovich</i> AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB O'QUVCHILARDA IMPERATIV TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHDA KOMPETENSIYANING RO'LI	316-320
<i>Alimqulova Ra'noxon Gulmirzayevna</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA NUTQ MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	321-326
<i>No'monxonova Muattarxon Nosirxon qizi</i> BO'LAJAK TILSHUNOSLARDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARKOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI	327-331
<i>Xalikov Faroxidin</i> TA'LIM TIZIMIDA TESTOLOGİYADAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH SAMARADORLIGI	332-339
<i>Abduvaxidov Xusan Abdukulovich</i> OLIY TA'LIM TALABALARIDA INNOVATSION YONDASHUV ORQALI KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH	340-345
<i>Якубова Нафиса Одилжановна</i> ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУССАСАЛАРИДА ЧИЗМАЧИЛИК ДАРСЛАРИДА ТАЛАБАЛАРНИ ИЖОДИЙ-КРЕАТИВ ФИКРЛАШГА ЎРГАТИШ МЕТОДИКАСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	346-354
<i>Karimov Qayum Mamashayevich</i> TALABALARNI KOMPYUTERLI MATEMATIKA TIZIMLARINING GRAFIK IMKONIYATIDAN FOYDALANISH BO'YICHA BILIMINI OSHIRISH	355-360
<i>Yusupova Shoxista Alimjanovna</i> TO'GARAK MASHG'ULOTLARI ORQALI TASVIRIY SAN'AT FANIGA ASOSLANGAN XOLDA O'QUVCHILAR IJODIY QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	361-371
<i>Kasimov Oйбек Омилевич</i> СПОРТДА АХЛОҚИЙ ҚОЙДАЛАР ВА "FAIR PLAY" НОРМАЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ ...	372-378
<i>Abduraxmonov Akbar Abduxamidovich</i> MILLIYLIK VA UMUMINSONIYLIK TAMOIYILLARI UYG'UNLASHUVINING NAZARIY-METODOLOGIK JIHATLARI	379-386
<i>Фазлиддинов Шухрат Фахриддинович</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЗАНЯТИЯХ ПРИ ИЗУЧЕНИИ КАТЕГОРИИ РОДА ГЛАГОЛА В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗАХ.....	387-394
<i>Jurayev Bobomurod Ramazonali o'g'li</i> TALABALARNING JISMONIY FAOLLIGINI OSHIRISH VA RIVOJLANTIRISH JARAYONINING SAMARADORLIK DARAJASI	395-400
<i>Eshbekova Gulabahor Zafarboyevna</i> МАКТАВГАЧА YOSHDAGI BOLALARNING YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI	401-406

<i>Khidirova Malakhat Qazakhovna</i> ORGANIZATION AND EVALUATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS BASED ON EUTAGOGICAL APPROACHES	407-413
<i>Fayzullayeva Madina Abdumo'min qizi, Xolbo'tayeva Moxinur Temurboy qizi</i> MENEJMENT SOHASINI O'QITISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	414-420
<i>Achilov Nuriddin Abdugafforovich</i> AL-HAKIM AT-TERMIZIY TA'LIMOTINING ILMIY TADQIQI	421-426
<i>Norinov Muxammadyunus Usibjonovich</i> JAMIYAT TARAQQIYOTIDA BO'LAJAK MUHANDISLARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI	427-432
<i>Begimqulov Zarif Axmadovich</i> JISMONIY TARBIYA YO'RIQCHISINING IJTIMOYIY-MADANIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MALAKA OSHIRISH JARAYONINING AHAMIYATI	433-438
<i>Izbosarova Zuxro Anatoliy qizi</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV KO'NIKALARINI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	439-443
<i>Jumayev Sirojiddin Zafarovich</i> MOLEKULAR BIOLOGIYADAN OQSILLARNING AMINOKISLOTA TARKIBI VA AMINOKISLOTALARNING TASNIFI MAVZUSINI O'QITISHDA MASALA VA MASHQLARDAN FOYDALANISH	444-449
<i>Pulatova Muxabbat Egamberdiyevna</i> BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA INNOVATSION KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	450-457
<i>Yuldashev Mengali Ziyaduloyevich</i> BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA MUSTAQIL ISHLASH KOMPITENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH	458-463

10.00.00-Филология фанлари

Isroilova Manzura Jamolovna

Termiz davlat universiteti

“Roman-german tillari” kafedrasida katta o`qituvchisi

e-mail: manzurajamolovna@gmail.com

FRANSUZ KOMPARATIV FRAZELOGIZMLARINING USLUBIY XUSUSIYATLARI

Annotatsiya. Frazelogik birliklarning alohida turi hisoblangan komparativ frazeologik birliklar murakkab semantik-stilistik xususiyatlari, ma`lumot yetkazishda jozibali va tasviriy ifodani aniq yoritishi sababidan turli matnlarda ularning funksiyalarini tahlil qilish bugungi kunda dolzarb masalalardandir. Jumladan, fransuz komparativ frazeologizmlari o`ziga xos uslubiy jihatlariga ega.

Kalit so`z: frazeologiya, frazema, komparativ frazeologik birlik, semantika, stilistika, kommunikativlik, og`zaki nutq uslubi, yozma nutq.

Isroilova Manzura Jamolovna

Termiz State University

Senior teacher of the Department

Romano-Germanic Languages

STYLISTIC FEATURES OF FRENCH COMPARATIVE PHRASEOLOGY

Abstract. Comparative phraseological units, which are considered a special type of phraseological units, are complex semantic-stylistic features, attractive in conveying information, and because they clearly illuminate the figurative expression, the analysis of their functions in various texts is one of the most urgent issues today.

Key words: phraseology, comparative phraseological unit, semantics, stylistics, communicativeness, style of oral speech, written speech.

Исраилова Манзура Джамоловна

Старший преподаватель кафедры

романо-германских языков

Термезском государственном университете

СТИЛИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФРАНЦУЗСКОЙ КОМПАРАТИВНЫХ ФРАЗЕОЛОГИИ

Аннотация. Компаративные фразеологизмы, считающиеся особым видом фразеологизмов, обладают сложными семантико-стилистическими характеристиками, привлекательными в передаче информации, а поскольку они четко освещают образное выражение, анализ их функций в различных текстах является одним из наиболее актуальных вопросов сегодняшнего дня.

Ключевые слова: фразеология, фразеологизм, компаративный фразеологизм, семантика, стилестика, коммуникативность, стиль устной речи, письменная речь.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V3I12.2Y2023N09>

Frazeologik birliklarning stilistik ko'lamini neytral, umumiy va adabiy ko'rinishlardan tortib vulgarizmlargacha o'zgarib turadi. Bu o'zgarishlar bevosita m'lum bir jamiyatning Komparativ frazeologizmlarning uslubiy xususiyatlarini aniqlash uchun lug'atlarda berilgan iboralarning qaysi funksional stilga mansubligini ko'rsatuvchi turli belgilar tahlil qilinadi. Mazkur ma'lumotlar lug'at izohiga bevosita aloqadordir.

Frazeologik birliklarning stilistik vazifasini aniqlashdagi muammo frazeologik stilistikaning yetarli darajada ilmiy tadqiq qilinmaganligi, turli stilistik kategoriyalar chegaralarining doimiy o'zgarib turishi, iboralarning qo'llanilish normasining o'zgarishi bilan bog'liqligi tilshunoslikda e'tirof etiladi[7; 215-216 b].

Lug'atlarda berilgan stilistik belgilar tizimi ko'pincha til hayotidan orqada qoladi va tuzatishni talab qiladi. Shu bilan birga, ushbu tizim o'zining barcha shartlilik bilan frazeologik birliklarning kontekstda qanday ishlashini aniqroq tushunishga yordam beradi. Shubhasiz bu o'rinda publitsistik matnlar tezkorligi, tildagi o'zgarishlarni yaqqol aks ettirishi bilan ahamiyatlidir. Belgilar funksional-stilistik yoki kommunikativ-stilistik xarakterga ega bo'lishi mumkin. Ta'kidlanganidek, funksional uslub frazeologik birlikning stilistik vazifasi: pejorativ, evfemistik, hazil, qo'pol, istehzoli va boshqalarni, kommunikativ-stilistika esa frazeologik birliklarning faoliyat sohalari, masalan, adabiy, she'riy, so'zlashuvga aloqadorligini aniqlaydi.

Fransuz komparativ frazeologizmlari lug'at belgilarini tahlil qilish bizga quyidagi xulosalar chiqarishga imkon beradi. Lug'atlarning kommunikativ-stilistik belgilaridan kelib chiqib, fransuzcha KFBnlarni uch guruhga bo'lish mumkin - kitobiy (littér), so'zlashuv (fam) va neytral ya'ni lug'atda stilistik mansublik ko'rsatilmagan kabi. Tadqiqot davomida foydalanilgan lug'atda 850 dan ziyod komparativ frazeologik birliklarning to'liq kommunikativ-stilistik begisi berilmagan, ammo so'zlashuv nutqiga xos 200 dan ziyod frazeologizmlarning belgisi (fam.) mavjud[13; 12-896 p.] Bundan xulosa qilish mumkinki, belgisi mavjud bo'lmagan komparativ frazeologizmlar esa neytral birliklar deb hisoblanadi. Shu o'rinda aytib o'tish joizki, fransuz tilida uslubiy jihatdan og'zaki nutqga xos frazemalar yozma nutqda ishlatilmaydi degan qoida mavjud. Ammo fransuz publitsistik matnlarni tahlil qilish jarayonida aynan og'zaki nutqga xos komparativ frazemalarni yozma nutqda, aniqroq aytganda publitsistik matnlarda ham uchratish mumkin.

Fransuz lug'atlaridagi komparativ frazeologik birliklarning funksional va stilistik xususiyatlari ikkita *ironique (poli comme une glace/ un Caillou, aimable comme un chardon)* va *péjoratif (avoir la tête comme une citrouille -qovoqkalla)* tarzida berilgan. Ular ko'p sonli emas.

Komparativ frazeologik birliklarning stilistik vazifalarini aniqlash ularning qo'llanilish konteksti orqali amalga oshiriladi sababi, fransuz tilida komparativ frazemalarning ko'pchiligida lug'at belgilari mavjud emas.

Komparativ frazeologik birliklarning va publitsistik matn stilistik bog'liqligini tadqiq qilish, dastlab, standart va familier (neytral va so'zlashuv) uslublarning foydalanilish shakllarini o'rganishni, frazeologik birliklarning o'zaro aloqasini aniqlab olishni talab etadi.

Bosma ommaviy axborot vositalarining tili adabiy normalarga mos kelishi kerak. Til birliklarining gazeta sahifasiga mos kelishiga baho berishda, aksariyat hollarda ularning adabiy tilga mansubligiga asoslanadi. Soʻzlashuv va soʻzlashuvga xos elementlar matnga ifodalilik berish yoki qoʻshimcha maʼno berish uchun ishlatiladi.

Soʻzlashuv nutqidagi komparativ frazeologik birliklarning soni boʻyicha birinchi oʻrinda shaxsning mehnat va kasbiy faoliyati frazeosemantik guruhi va xususan, bajarilgan ish hajmini tavsiflovchi semantik guruh, masalan, *trimer comme un chien, bosser/trimer comme une bête; travailler / bosser comme un malade ; bosser/trimer comme un dingue/un fou*; kabilar muhim oʻrinni egallaydi.

Ushbu frazeosemantik guruh ichidagi soʻzlashuv va neytral komparativ frazeologizmlar maʼnosi baholash komponentini taqqoslash shuni koʻrsatdiki, soʻzlashuv uslubiga xos frazeologik birliklarining aksariyat qismi salbiy, neytral birliklarning taxminan 2/3 qismi ijobiy bahoga ega. Ehtimol, ushbu frazeosemantik guruhning soʻzlashuv uslubida komparativ frazeologik birliklar orqali asosan kasbiy faoliyat, uning individual jihatlari, masalan, yomon ish sharoitlari salbiy munosabatni bildirishidir.

Publitsistik matnlardagi frazeologik birliklar, ayniqsa komparativ frazeologik birliklar muhim oʻrin tutadi, chunki bosma nashrlar tili nafaqat maʼlumotni yetkazish, balki xabar qilingan informatsiyaga nisbatan munosabatni ham yetkaza oladigan standart va ekspressiv lingvistik vositalarning yigʻindisi sifatida baholanadi. Komparativ frazeologik birliklar publitsistik matnning ham standart, ham ekspressiv lingvistik vositalari boʻlib, ularni publitsistik matnning standart lingvistik vositalari bilan bogʻlash, qolip va shtamp sifatida foydalanish imkoniyatiga tayanadi. Ularning funksional hamda uslubiy xususiyatlari koʻplab tilshunoslar tadqiqotlarida batafsil koʻrib chiqilgan[13; 464 s].

Bosma ommaviy axborot vositalarining tiliga eʼtibor quyidagi qoidalar bilan izohlanadi:

1. Yozma muloqotning bu shakli eng qadimiy ommaviy axborot vositasi boʻlib, unda ommaviy axborot vositalari tiliga xos boʻlgan barcha asosiy stilistik vositalar qoʻllaniladi.

2. Gazeta matnlari lingvistik tavsif jihatidan radio va videomateriallarga nisbatan eng maqbul va qulay materialdir [3; 36 s].

3. Internetning yuqori raqobatiga qaramay, fransuz bosma ommaviy axborot vositalari yangi sharoitlarga moslashib, oʻz pozitsiyalarini saqlab qolishda davom etmoqda. Nashrlar oʻz veb-saytida bosma nashrning elektron versiyasini pullik obuna asosida nashr etadilar, nashrlar arxiviga kirishini taʼminlaydilar.

Madaniyat rubrikasi bilan bogʻliq komparativ frazeologizmlarning aniq ustunligi uning mazmuni bilan izohlanadi: teatr, kino, adabiyot, rasm yangiliklari, taniqli va mashhur madaniyat arboblari haqidagi intervyular va hikoyalar. Bu kabi mavzular oʻquvchi bilan sust muloqot uslubini qoʻllab-quvvatlaydi, bu nutqda leksik, frazeologik, grammatik, stilistik soʻzlashuv elementlaridan foydalanishda oʻz aksini topadi.*surveiller comme le lait sur le feu(familier)*- diqqat bilan kuzatmoq, koʻz-quloq boʻlmoq maʼnolarini ifodalab, ogʻzaki nutqda ishlatiladi.

A Marseille, l'absence de Mme Delga, vue comme étant l'une des « présidentiables » du parti, a d'ailleurs *fait jaser*. Tout en prétendant rester « en surplomb du congrès dans un souci d'unité », celle qui soutient M. Mayer-Rossignol semble avoir pourtant *suivi comme le lait sur le feu* les pérégrinations de son candidat[16 ; p-9.] (Marselda partiyaning "prezidentlikka nomzod"laridan biri sifatida ko'rilayotgan Delga xonimning yo'qligi ham shov-shuvga sabab bo'ldi. Janob Mayer-Rossignolni qo'llab-quvvatlagan kishilar bilan "birlik uchun qurultoyini oshib ketaman" deb da'vo qilsa ham, o'z nomzodining ko'z-quloq bo'lib kuzatayotgan ko'rinadi.)

Bu frazeologik birliklar muloqotning norasmiy darajasiga mansub bo'lganligi uchun o'quvchi e'tiborini tortadi, ishonchli muloqot muhitini o'rnatadi, ularning ifodali-baholovchi konnotasiyasi muallifning fikri va bahosini ifodalaydi: VERS UN MONDE SANS ALCOOL - alkogolsiz hayot sari nomli maqolada hozirda yoshlarning alkogol ichimliklariga ruju qo'yishining ortishi hashamat sifatida ko'rilganda ba'zilarinig unga qurbi yetmasligi va keyinchalik jiddiy ildiz otgan ichimlikka o'granish oqibatida produktivlik qobiliyatini yo'qotib muammolar yechimini topish qiyin bo'lishi haqida gapiradi: Force est de constater une hausse significative de la consommation de stupéfiants chez les jeunes. Et puis il y a le coût de la vie l'alcool est un luxe que beaucoup ne peuvent plus s'offrir. Et à cela s'ajoutent encore les injonctions faites à la jeunesse d'être productive en toutes choses, au travail mais aussi pour trouver des solutions à la catastrophe climatique – difficile d'être performant quand on *est soûl comme un cochon*[16 ; p-29](Yoshlar orasida giyohvand moddalarni iste'mol qilish sezilarli darajada oshgani aniq. Va keyin yashash narxi bor - alkogol endi ko'pchilik to'lashga qodir bo'lmagan hashamatdir. Bunga yoshlarga hamma narsada, ishda unumli bo'lish, balki iqlim falokatiga yechim topish – cho'chqadek mast bo'lganida/ichishga mukkasidan ketganda samarali bo'lish qiyin bo'lgan vaziyatlar yuzaga keladi.) *Soûl comme un cochon* fam.-og'zaki nutqda ishlatiladi, (so'zma-so'z: cho'chqadek mast)-ichishga mukkasidan ketgan inson holatini tasvirlash uchun ishlatiladi.

Yuqorida ko'rsatilgandek, so'zlashuv uslubida komparativ frazeologizmlardan foydalanish chastotasi to'g'ridan-to'g'ri komparativ frazeologik birliklarning semantikasiga, aniqroq aytganda, ma'lum bir frazeosemantik guruhga tegishli va publitsistik matnning ma'lum bir rubrikaga aloqadorligi bilan bog'liq.

Muallif publitsistik matnlarda anglab qilgan uslubiy xatosi o'laroq, ya'ni og'zaki nutqga xos kompartiv frazeologik birliklardan foydalanish orqali matnga semantik-stilistik rang baranglik berishni maqsad qilgani holda o'quvchiga o'ziga yaxshi tanish bo'lgan frazemasi orqali yaqin munosabatni o'rnatib mavjud matnga nisbatan uning e'tiborni qaratishga harakat qiladi.

Bir tomondan, so'zlashuv komparativ frazeologik birliklarining frazeosemantik guruhlarda ifodalanishi insonning mehnat va kasbiy faoliyati hamda ijtimoiy munosabatlar kabi jihatlarning publitsistik matn uchun dolzarbligini ko'rsatadi. Boshqa tomondan, so'zlashuv uslubi komparativ iboralarning gazeta rubrikalari bo'yicha taqsimlanishi shuni ko'rsatadiki,

ular asosan madaniyat, siyosat, jamiyat ruknlari, ularning sarlavhalarida qo'llaniladi. Ular muallifga e'tiborni jalb qilishga, o'quvchi bilan erkin muloqot uslubini o'rnatishga, o'z fikrini ifoda etish hamda baholashga imkoniyat yaratadi. Frazeologik birliklar ma'nosida baholovchi komponent frazeologik birliklar ma'nosining konnotativ jihati tuzilishining muhim elementi bo'lib, deyarli barcha frazeologik birliklar uchun majburiydir va baholash subyektining bir butun sifatida yoki uning har qanday xususiyatlarining qiymati to'g'risidagi fikrini o'z ichiga oladi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Cazelles N. Les comparaisons du français. - P. : Belin, 1996. – 336 p.
2. Diaz O. Les expressions idiomatiques : Communication et language. – 1983. - №58. – pp. 38-48.
3. Dobrosklonskaya T.G. Voprosi izucheniya mediatekstov (opit issledovaniya sovremennoy angliyskoy mediarechi), - M.:, 2005. 36 s.
4. Hausmann F.J. La langue de la presse //Histoire de la langue française 1945-2000 /Sous la direction de Gérald Antoine et Bernard Cerquiglini. – P. : CNPS EDITION, 2000. – p.199-210.
5. Isroilova M. “ Phraseological Units Classification Expressed Through Colors in French Printed Media” - <https://doi.org/10.47191/10.47191/rajar/v8i12.14>
6. Isroilova M.J., The Phenomenon of Convergence in French Phraseology, WEB OF SYNERGY: International Interdisciplinary Research Journal Volume 2 Issue 4, Year 2023 ISSN: 2835-3013 <https://univerpubl.com/index.php/synergy>
7. González-Rey M. Les expressions figées au service de la communication politique // Annales de l'Université de Craiova. – Seria Stiinta Filologie Lingvistice. №1-2, 2008.
8. Greimas A.-J. Idiotismes, proverbes, dictons // Cahiers de lexicologies. – 1960. – Vol.II. – pp. 41-61.
9. Gross M. Une famille d'adverbes figés : les constructions, Revue québécoise de linguistique. – Montréal : Université du Québec à Montréal, 1984. – Vol. 13, №2. – pp.237-269.
10. Kunin A.V. Kurs frazeologii sovremennogo angliyskogo yazika. – Dubna, 2005. 215-216 s.
11. Mamatov A.E., “Semantiko-stilisticheskiye osobennosti emotsialno-osenochnix frazeologicheskix yedinitz uzbekskogo yazika”, avtoref. dis....kand. filol. nauk. -Tashkent, 1988.
12. Nazaryan A.G., “ Frazeologiya sovremennogo fransuzskogo yazika “, M. : Visshaya shkola, 1987. – 288 s.
13. Sokolova G.G. Frazoobrazovaniye vo fransuzskom yazike / G.G.Sokolova – M.: Visshaya shkola, 1987. – 144 s.
14. Solganik G.Y. Leksika gazet: funktsionalniy aspekt, M.: 1981. - 112 s.; Konkov V.I. Rechevaya struktura gazetnogo teksta, SPb.: Izd- vo S.-Peterburgskogo un-ta, 1995. - 160 s.; Kojina M.N. Stilistika russkogo yazika: uchebnik M.: Nauka, 2008. - 464 s.
15. Rey A. Chantreau S. Dictionnaire des expressions et locutions. – P. : Le Robert, 2007. – 896 p.

16. Dubois J. Dictionnaire de linguistique/J.Dubois. – P.: Larousse, 2002. –514 p.
17. Lafleur B. Dictionnaire des locutions idiomatiques françaises / B. Lafleur. – Ottawa : Duculot; Éditions du Renouveau pédagogique, 1991. – 669 p.
18. Le Monde, MARDI 31 JANVIER 2023, p-9.
19. Courrier international — n. 1682 du 26 janvier au 1er février 2023 p-29.
20. <https://www.expressio.fr/>
21. <https://www.linternaute.fr/expression/>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/2 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).